

Δέκα χαμένες πόλεις, ένα σύμπαν μνήμης

Του **ΝΙΚΟΥ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΥ**

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

Σε ένα λευκόμα με τον αγγλικό τίτλο «The Book Of Lost Cities», ο φωτογράφος Γιάννης Σταθάτος μας ξεναγεί σε ένα κόσμο φαντασίας, αναπόλησης και ικνηλάτησης του παρελθόντος. Παρουσιάζει 10 χαμένες πόλεις της Ανατολής που τις σκέπασε η λήθη και που τώρα η φωτογραφία τις ανασύρει και τις εντάσσει εκ νέου σε ένα ρεύμα ζωής. «Οι φωτογραφίες είναι επιλεγμένες μεταξύ όσων τράβηξα πριν από 35 περίπου χρόνια στη Μέση Ανατολή και σε καμιά περίπτωση δεν ανταποκρίνονται στους τόπους που υποτίθεται ότι εικονογραφούν», λέει ο Γιάννης Σταθάτος. «Από τις 10 χαμένες πόλεις, οι πέντε υπήρξαν πράγματι στο παρελθόν, χωρίς όμως να έχουν βρεθεί τα ικνη τους, ενώ οι άλλες πέντε είναι ολωσδιόλου φανταστικές. Ο βαθμός αληθείας των κειμένων κυμαίνεται από το μηδέν έως το 100% - οι βιβλιογραφικές και άλλες αναφορές όμως είναι σχεδόν όλες απολύτως αυθεντικές». Η συλλογή παρουσιάστηκε για πρώτη φορά στην Αρλ το 1996 και από 10 Ιανουαρίου θα εκτίθεται στο Κέντρο Τεχνών του Αμερικανικού Κολλεγίου στην Αγ. Παρασκευή.

— Πώς γεννήθηκε η ιδέα να δημιουργήσετε ένα σύμπαν μνήμης;

— Το 1996, ο καλλιτεχνικός διευθυντής των Διεθνών Φωτογραφικών Συναντήσεων στην Αρλ, Καταλανός καλλιτέχνης Joan Fontcuberta, επέλεξε ως γενικό θέμα το «Πραγματικό, Φανταστικό και Πλασματικό». Η πρόταση

Η χαμένη πόλη των καραβανιών Αζαναθκόνα. Φωτ. Γιάννη Σταθάτου.

που του έκανα εξελίχθηκε τελικά στο *Βιβλίο των Χαμένων Πόλεων*. Το έργο σχετίζεται με δύο από τα βασικότερα ενδιαφέροντά μου στη φωτογραφία, δηλαδή αφ' ενός την απεικόνιση και ι-διαίτερως την ανάγνωση του τοπίου και αφ' ετέρου τα ερωτήματα που δημιουργούνται γύρω από την αληθοφάνεια του μέσου και τη σχέση του με την πραγματικότητα. Τα στοιχεία αυτά συνδυάστηκαν με παλαιότερη (καθαρά ερασιτεχνική) ενασχόληση με την ιστορία και αρχαιολογία της Μέσης Ανατολής και της ελληνιστικής εποχής ειδικότερα, καθώς και με τη σαγήνη που ασκούν πάνω μου τα κείμενα του Μπόρχες και του Καλβίνου.

— Πώς συλλέξατε τα στοιχεία;

— Τα στοιχεία των κειμένων άντλησα κυρίως από συγγράμματα της ιστορικής και αρχαιολογικής βιβλιογραφίας που είχα πρόχειρα - κλασικά βιβλία όπως «Οι Έλληνες στην Βακτριανή και στην Ινδία» του Ταρν, αλλά και πιο πρόσφατες δημοσιεύσεις όπως τα πρακτι-

κά της Γαλλικής Αρχαιολογικής Αποστολής στο Αφγανιστάν. Αρκετές αναφορές σε τοπία, χώρους ή περιστατικά βασίζονται σε προσωπικές εμπειρίες.

— Γιατί υπάρχει μόνο μια φωτογραφία από κάθε πόλη;

— Μια τέτοια απόπειρα μυθοπλασίας μπορεί να διενεργηθεί με δύο τρόπους: είτε πολλαπλασιάζοντας λιγγωδώς το υλικό, με αποτέλεσμα ο αναγνώστης ή παρατηρητής να λυγίσει κάτω από το σφυροκόπημα αποδεικτικών δήθεν στοιχείων, είτε αντιθέτως με το κύρος που περιβάλλει τη λιτότητα. Η δεύτερη αυτή επιλογή, εκτός από το ότι επιβάλλεται με την αυτοπεποίθησή της, θεώρησα πως ήταν και καλλιτεχνικά πιο ικανοποιητική.

— Ποια περίοδο τραβήξατε τις φωτογραφίες αυτές;

— Οι φωτογραφίες αυτές τραβήχτηκαν, φυσικά, με τελείως διαφορετικούς σκοπούς, κατά τη διάρκεια μακρόχρονου ταξιδιού στο Ιράν και στο Αφγανιστάν το 1971.

— Ποια από τις πόλεις αυτές σας συγκίνησε περισσότερο;

— Όσον αφορά τον συνδυασμό εικόνων και κειμένου και τη δόμηση του μύθου, ίσως περισσότερο ικανοποίηση μου έδωσε η επινόηση της Δαιδάλας.

— Σε τι αποσκοπείτε με αυτήν τη συλλογή;

— Να ψυχαγωγήσει, ίσως, και να προβληματίσει λιγάκι στην περίπτωση αυτή, ίσως ακόμα να βάλει τον αναγνώστη σε κάποιες σκέψεις γύρω από την ιστορία και το τοπίο, και το πόσο εφήμερα είναι εν τέλει τα σημάδια που αφήνει και στα δύο ο άνθρωπος.